

Roller Kálmán, a felsőtárkányi erdőgondnok

Roller Kálmán történetekben, fordulatokban gazdag életútját az erdészirtársadalom jól ismeri, elsősorban az 1956-os események és az azt követő idők („Soprontól Vancouverig”) ének emlékeztünkben. Életének korábbi időszaka már kevésbé ismert. Szakmai pályafutása több ponton kapcsolódik az Egri Erdőgazdaság történetéhez, erről szeretnék néhány momentumot közreadni.

Borsodnádasdon született 1913-ban, négy éven keresztül itt járt iskolába. Borsodnádasd a Heves-Borsodi-dombság erdővel körülvett szép települése, ma már város. Itt működött az Egri Erdőgazdaság egyik gondnoksága két éven keresztül 1945 után.

A Roller-család baráti kapcsolatban állt *Király Lajossal*, aki *Pallavicini őrgyőf* erdőmestere volt, és aki népes családjával a szilvásvárad Szalajka-völgyben lakott. Abban az épületben laktak, amelyben földszinten a gondnoki épület volt, az emeleten pedig Királyék lakása volt. Ma erdei múzeum, és Király-féle háznak mondja mindenki. A közelmúltban a múzeumot annak megalapítójáról és összegyűjtőjéről, *Zilahy Aladár*ról nevezték el.

Rollerék gyakorta ellátogattak a Szalajkára és a szépséges Bükkfennsíkra. Ezekről a kirándulásokról Roller Kálmán így emlékezik meg: „Király Lajos oltotta belém az erdő szeretetét, neki köszönhetem, hogy erdész lettem”. Mi erdészek már Sopronban hallottunk a Király-féle csúszdáról, de még sok műszaki megoldás fűződik nevéhez Szilvásváradon.

A 30-as évek végén a diploma megszerzése után Roller Kálmán többféle munkát vállalt, többek között volt gépkocsivezető Pálházán, volt alföldfásító, és 1943-ban már a ládi fűrészüzemben

üzemvezető a Miskolci Erdőgazgatóság keretében. Innen az ismeretsége *Ferenczy Ferenc* miskolci erdőfelügyelővel, akit 1945-ben Egerbe helyeznek, hogy főmérnöként *Fodor Gyula* igazgatóval szervezzék meg az Egri Állami Erdőgazgatóságot. Ferenczynek köszönhető, hogy Rollert az Egerhez tartozó bótai (ma borsodbóta) gondnoksághoz helyezik. Itt működött a háború előtt az Egri Papnevelő Intézet bótai erdőhivatala.

Bótáról Felsőtárkányba vezet az életút, ahol 1947-48-ban közel két évig erdőgondnok.

Az idősebb egri kollégák számára ebből az időből ismerős a Roller név.

Felsőtárkányban fatermelők részére szakmunkásképző tanfolyamot szervez. A tanfolyam vezetésével *Sziklai Oszkár*, az akkoriban végzett erdőmérnököt bízta meg, aki a szomszédos bükk faluból, Répáshutáról származik erdészcsaládból. A mellékelt fotón a tanfolyam résztvevői láthatók, középen Sziklai, mellette balról *Nagy Károly*, jobbról *Kiss Ferenc*, a mátrai térségből jövő két erdész, akik a gyakorlatokat vezették.

Sziklai Oszkár nem kell bemutatnom. 1956-ban a soproniakkal Kanadába megy, ahol a vancouveri egyetem neves professzoraként vált ismertté. Magyarországgal mindvégig kapcsolatot tartott, többek között a Bükkben duglászokat telepített kísérleti céllal. Ezt az erdőrészt Sziklai-duglászosnak nevezték el, ahol a duglászok genetikáját tanulmányozta.

A felsőtárkányi tanfolyamot a tóparti épületben tartották (ma a Bükk Nemzeti Park látogatóközpontja), a gyakorlatokat a

Lambot-háznál oktatták a két kiváló erdész ember vezetésével. Egy archív felvételen a ház falán „Erdőgazdasági Munkásképző Tanfolyam” felirat olvasható. A képzés 1947-től 50-ig működött.

Roller Kálmán életének további állomásai: Budapest, az ERTI megszervezése, majd Sopron, a Telepítési Tanszék vezetése, később a Soproni Egyetem dékáni posztja, végül 1956-ban az egyetemi csoport vezéregyénisége a Kanadába vezető úton és Vancouver végállomás.

Szakmunkásképzés 1948-ban. Elöl, balról a negyedik Sziklai Oszkár

Az 50-es évek politikai történései gyökeres szemléletváltozást jelentettek Roller életében. Az Erdészeti Lapok 1950. januári számában megjelent cikke arról tanuskodik, hogy még bízik a rendszer eredményes fejlődésében.

Így ír: „hiszünk egy szocialista állam megszületésében és abban, hogy munkaterületünk, az erdő, csakis a szocialista államformában tarthatja fenn az általunk elképzelt és a társadalom érdekeit biztosító alakját.” Ez a reménye azonban szertefoszlott, és 1956-ban élére állt a forradalmi eseményeknek. Nagy érdeme, hogy megszervezte a soproni egyetemisták Kanadába való kivándorlását és az ottani erdészeti magyar egyetemet.

Eseménydús élete során minköszte két évet töltött Felsőtárkányban, mégis mindig szívesen emlékezett az ottani kollégákra, a szépséges erdőkre. 1996-ban, 83 éves korában ellátogatott az egykori gondnokságához. Az erről készült fényképen családjával és a tárkányi kollégákkal láthatjuk. Az erdészet épülete ma is ugyanaz mint 40 évvel ezelőtt, akkor a gondnoki lakás egy épületben volt az irodákkal. A látogatásról a kollégáknak írott levelében így emlékezik meg: „Felsőtárkány emléke mindig jelentős volt számomra, mint erdészhivatásom rövid kapcsolata a szeretett erdőkkel és az őszinte barátokkal.”

Wágner Tibor

Felsőtárkányban. (1996)